

ח' סיון, תשע"ה
26 מאי, 2015

אל: חברי הוועדות המקומיות

הנדון: נוהל אישור להעסקת עובד זר אחד לשני זכאים לגמלת סיעוד שגרים תחת קורת גג אחת

חוזר זה מחליף את נוהל העסקת עובד זר אחד לשני זכאים שיש ביניהם קרבה משפחתית והם גרים תחת קורת גג אחת, מיום 5.8.2008, והוא בתוקף מיום פרסומו.

כללי

כדי לאזן בין צרכיהם של חולים ונכים קשים, לבין מדיניות הממשלה בדבר הצורך בהקטנת מספר העובדים הזרים המועסקים בישראל, נקבע כי היתרים להעסקת עובדים זרים בענף הסיעוד יוענקו במקרים חמורים שבהם מטופל זקוק לטיפול וסיוע במשך רוב שעות היממה בביצוע רוב פעולות היומיום, וזאת בהתאם לאמות מידה שנקבעו על ידי רשות האוכלוסין וההגירה. ברוב המקרים יינתן היתר אחד לזקן הזכאי לגמלת סיעוד. יחד עם זאת, נקבע, שבמקרים מסוימים ניתן יהיה לאשר היתר משותף אחד בעבור שני זכאים.

א. מי עשוי להיות זכאי להיתר משותף?

יש מקרים שבהם שני זכאים לגמלת סיעוד, המתגוררים תחת קורת גג אחת, פונים לרשות ההגירה בבקשה לקבל היתר משותף לעובד זר אחד בעבור שניהם.

במסגרת זו יכולים להיות זכאים מי שמתקיימים בהם התנאים הבאים:

1. שני הזכאים בעלי שיעורי זכאות גבוהים לגמלת סיעוד, כך שאילו היו מעוניינים, יכול היה כל אחד מהם בפני עצמו לקבל היתר נפרד להעסקת עובד זר;
 2. שילוב של שני זכאים, כאשר זכאי אחד מבין השניים הוא בעל שיעור זכאות שלא היה מאפשר לו לקבל היתר לעובד זר והוא, לכאורה, נהנה מכוח זכאותו של הזקן ברמת התלות הגבוהה יותר (שהיה זכאי לאישור כזה בזכות עצמו בלבד);
 3. שני הזקנים בעלי שיעורי זכאות נמוכים שאינם מאפשרים להם לקבל היתר לעובד זר כל אחד בפני עצמו.
- האפשרות להעסקת עובד זר אחד לשני אנשים הזכאים לגמלת סיעוד וגרים תחת קורת גג אחת, מעלה את השאלות: אם העובד הזר יהיה מסוגל לטפל בצורה יעילה בשני הזכאים שכל אחד משניהם זקוק להשגחה ולעזרה צמודה ברוב שעות היום? ואם מצב זה לא פוגע באיכות הטיפול בשני הזקנים.
- מחשש להיווצרות עומס טיפולי כבד על המטפל, יש לכונן את המשפחות להעסיק עובד זר אחד בלבד, בעבור זכאי אחד, ולזכאי השני - לתת טיפול על ידי מטפל ישראלי או לשלבו במרכז יום.
- מתכונת זו מאפשרת מנוחה לעובד הזר, ומבטיחה טיפול טוב יותר בשני בני הזוג. אף על פי כן, במקרים חריגים ביותר, רשאית הוועדה המקומית לאשר שניתן להעסיק עובד זר אחד בטיפול בשני זכאים.

ב. התנאים לקבלת היתר משותף להעסקת עובד זר

היתר משותף להעסקת עובד זר יינתן למי שמתקיימים בו כל התנאים הבאים:

1. שני זקנים שיש ביניהם קרבה משפחתית.
2. הם מתגוררים תחת קורת גג אחת.
3. יש אישור על עומס טיפולי סביר.

ג. מי עורך את הבדיקה?

ככלל, הבדיקה תערוך עפ"י שיקול דעתו של העמ"א (עובד מקצועי אחראי): בין אם על ידו בלבד ובין אם ע"י איש מקצוע נוסף: אחות או עו"ס (עפ"י זהות העמ"א). היה והעמ"א סבור שיש צורך בביקור והערכה משותפת של אנשי מקצוע, עו"ס ואחות, הוועדה המקומית תחליט על דרך הבדיקה המשותפת. כמו כן, הוועדה המקומית רשאית להחליט למנות (את אותו) עמ"א אחד לשני הזקנים, כמובן תוך בחינת הצרכים המרכזיים של שניהם.

ד. קווים מנחים לבחינת העומס הטיפולי על ידי הוועדה המקומית

הוועדה המקומית בבחינת את העומס הטיפולי, תסתמך על חוות דעת של עובד מקצועי אחראי (עמ"א), כמפורט בסעיף ג' לעיל ובהתאם לקווים המנחים המפורטים להלן:

- שיעור הזכאות.
 - מאפייני התלות של כל אחד משני הזכאים לגמלת סיעוד: שיעור הזכאות שנקבע, התפקודים היומיומיים שבהם הזקן זקוק לעזרה, אפיוני העזרה הנדרשת, התייחסות לרמת האינטנסיביות של הטיפול הנדרש, התייחסות לתכיפות בעזרה הנדרשת לשמירה על היגיינה אישית ולתכיפות העזרה הנדרשת בהאכלה וכו'.
 - הערכה אם המשך ההסדר הקיים לא יפגע במטפל בשל עומס טיפולי לא סביר.
 - הערכה אם ההסדר המוצע מהווה גורם סיכון להזנחה ולטיפול בלתי הולם בזקן.
 - התייחסות להרגלי השינה של שני הזקנים, לרבות התייחסות לשינה בלילה - יש לוודא ששני הזקנים ישנים מספר שעות סביר בלילה ברציפות.
 - הבטחת שעות מנוחה ושינה סבירים למטפל.
 - הבטחת יציאתו של המטפל ליום חופשי אחת לשבוע.
 - זיהוי של מקרים שבהם מופנית תובענות רבה כלפי המטפל.
 - הימנעות ממתן שירותים אחרים, כגון: ביקורים במרכז יום, מוצרי ספיגה או משדר מצוקה; בדרך שפוגעת בזקן משיקולים של חסכון בכספי הגמלה לטובת מימון המטפל הזר.
 - ברור אם יינתן סיוע על ידי המשפחה והסביבה הקרובה לפי צרכי הזקן.
 - הימצאותו של בן משפחה נוסף בבית עם צרכים מיוחדים המחייבים סיוע בתפקוד היומיומי.
- לתשומת לבכם:** יתכן מצב שבו במהלך בחינת הוועדה המקומית את נושא העומס הטיפולי, יתגלו פער או סתירה, לשני הכיוונים, בין המתואר בדוח כמפורט בסעיף ג' לעיל, לבין קביעת הערכת התלות.
1. במקרה שבו מתואר מצב הרבה יותר קל ממה שנקבע בהערכת התלות, ישקול פקיד התביעות החבר בוועדה המקומית, אפשרות לביצוע הערכת תלות חדשה, כל עוד לא מלאו לזכאי 90. במקרה כזה, יש לעצור את הדיון בנושא העומס הטיפולי, עד ביצוע הערכת תלות מחדש.
 2. במקרה שבו מתואר מצב יותר קשה ממה שנקבע בהערכת התלות, יש להביא לידיעת הזכאי שהוא יכול להגיש תביעה להחמרה במצב.

ה. החלטת הוועדה המקומית

על הוועדה לשקול שיקוליה ולקבל החלטה על המצב של הזקנים, תוך התייחסות לכלל הקווים המנחים המפורטים לעיל.

1. הוועדה המקומית, בוחנת ומעריכה את העומס הטיפולי בבית הזקנים. היא דנה בנושא העומס הטיפולי, בהרכב מלא של כל החברים. דיון בהרכב של חלק מחבריה, הוא הרכב חסר ואינו תקין, ולכן יש להקפיד על דיון וקבלת החלטה בהרכב מלא.
 2. הוועדה המקומית בודקת ומעריכה את העומס הטיפולי, גם במקרה שבו נקבעת לראשונה זכאותם של שני זקנים, ועובד זר עדין לא מועסק בביתם. לאחר התחלת עבודתו של העובד הזר בבית הזקנים, ניתן לערוך ביקור בקרה, לפי שיקול דעת העמ"א.
- עומס טיפולי סביר**
במקרה שבו הוועדה המקומית בחנה את כל המאפיינים המפורטים לעיל, ומצאה שהעומס סביר, היא תאשר זאת בכתב ובחתימת **כל חברי הוועדה המקומית**. את האישור החתום היא תעביר **למשפחה וזו תעביר אותו לרשות ההגירה**.
- עומס טיפולי בלתי סביר**
היה והוועדה המקומית סבורה שמתן שירותי סיעוד על ידי מטפל אחד לשני מטופלים איננו לטובת אחד הזקנים, או עלול לפגוע בעובד הזר, עליה לקבוע כי מטופל אחד מבין השניים, יקבל שירותים על ידי עובד אחר שנקבע לזקן או באמצעות שירותים אחרים הדרושים לו. ההחלטה שתהיה מנומקת היטב (אין מקום לשלוח את פרוטוקול הוועדה), תישלח אל הזכאי או בני משפחתו, בכתב **ובחתימת כל חברי הוועדה**.
- אישור זה איננו מובן מאליו והוא טעון בחינת הצרכים של הרפואיים - סיעודיים, שיקבעו ע"י אחות הוועדה ו/או אחות עמ"א, ובחינת מצבו האישי/המשפחתי של הזכאי כפי שיקבע ע"י מרכז הוועדה ו/או עו"ס עמ"א.
- חשוב להדגיש כי האישור לעומס טיפולי לא יינתן עקב מצבם הכספי של הזכאי או עקב דיון בלתי הולם, שאיננו מאפשר להעסיק שני עובדים זרים.**

1. הודעה על החלטת הוועדה

הוועדה רשאית למסור את האישור על היעדר עומס טיפולי לזקן ו/ או למשפחתו בלבד, בין אם מדובר בגמלה בכסף ובין אם מדובר בגמלה בעין.

- במקרה שבו קבעה הוועדה שיש עומס טיפולי מעבר לסביר, יימסר המכתב לזקן או לבן משפחתו בלבד. נותני השירותים אינם צד לעניין ואינם מייצגים את הזכאים לגמלת סיעוד, ומשכך, חל איסור מוחלט על מסירת העתק או צילום מהחלטת הוועדה המקומית לידיהם.
- במכתב החלטה של הוועדה המקומית, לאחר שקבעה שהעומס הטיפולי הוא מעבר לסביר, יקפידו חברי הוועדה שתופיע הפסקה הבאה:
לידיעתך, הנך רשאי לערוך על החלטה זו בפני הוועדה לעררים, תוך 60 יום מיום קבלת מכתב זה.

לתשומת לב מיוחדת:

היתר משותף להעסקת עובד זר תקף לשנתיים, ולאחר מכן יש לחדשו. הלשכה הפרטית מודיעה על כך למשפחות מבעוד מועד.
לפיכך, אחת לשנתיים, לפני חידוש ההיתר המשותף, יגיעו אליכם פניות של המשפחות, לבחינה מחדש של העומס הטיפולי. במקרים אלה, יש לקיים דיון בוועדה המקומית, כמפורט לעיל, ולאחר קבלת החלטה חדשה, למסור למשפחה אישור כמפורט לעיל.
יחד עם זאת, יש להנחות את העובדים המקצועיים האחראים (העמ"א), שבכל ביקור שהם עורכים בבית הזכאים, עליהם להתייחס לעומס הטיפולי. היה והעמ"א התרשם, שבניגוד להערכה הקודמת, נוצר עומס טיפולי, עליו לדווח על כך לוועדה המקומית, וזו תקבל החלטה.
לצורך בדיקה של העומס הטיפולי לפי חידוש ההיתר המשותף אחת לשנתיים, העמ"א לא צריך לערוך ביקור בית באופן מיוחד. ניתן להתבסס על סיכום ביקורי הבקרה השוטפים הנערכים פעמיים בשנה במוצע בבתי הזכאים.

לאחר פטירתו של אחד משני הזכאים, מעבר לסידור מוסדי או כל שינוי אחר במקום המגורים של אחד משני הזכאים, חלה על הזקן שנותר בדירה או על בני משפחתו, החובה לדווח על כך לרשות ההגירה (בד"כ באמצעות הלשכה הפרטית) וזו תדאג לבטל את ההיתר המשותף ולהנפיק היתר אישי למי שנותר בחיים/ בדירה, הכל בכפוף להוראות של רשות ההגירה בדבר היתר להעסקת עובד זר.

לידיעתכם:

גם במקרה של עובד משותף אחד לשני זקנים, ניתן לאפשר לאחד הזקנים או לשניהם לשלב גמלה בכסף עם קבלת שירותים אחרים (בנוסף לעובד הזר).

2. עובד זר אחד לשני אנשים סיעודיים שרק אחד מהם זכאי לגמלת סיעוד

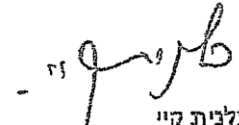
היות שאנו רואים בשני בני זוג או קרובי משפחה המתגוררים תחת קורת גג אחת - גורם אחד, נכון הוא שאיש מקצוע אחד יבחן את המצב כמכלול.
לאור זאת הוחלט, שבכל מקרה שבו רק אחד מבין שני האנשים הסיעודיים זכאי לגמלת סיעוד (והשני זכאי מכוח חוק אחר, לדוגמא: שר"מ או משרד הביטחון), הוועדה המקומית תבחן את העומס הטיפולי, בכפוף ל**ביקור בית משותף** של העו"ס או האחות, חברי הוועדה המקומית ושל העו"ס המטפל בזקן שאיננו זכאי לגמלת סיעוד.

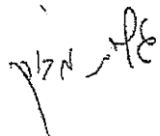
תהליך העבודה יהיה כמפורט להלן, עם קבלת הבקשה לבחינת העומס הטיפולי:

1. הוועדה המקומית תבהיר לזקן או למשפחה, שיידרש מהעו"ס או מהגורם האחר המטפל בזקן שאיננו זכאי לגמלת סיעוד, חומר רפואי ואחר ככל שהוועדה תמצא לנכון לדרוש.
2. הזקן או משפחתו יחתמו על טופס ויתור על סודיות רפואית, שיאפשר להעביר חומר רפואי או אחר ככל שיידרש, לוועדה המקומית.
3. ייערך ביקור בית משותף של העו"ס או האחות ושל העו"ס המטפל בזקן שאיננו זכאי לגמלת סיעוד.
4. לאחר הביקור יירשם פרוטוקול שעליו יחתמו הן העמ"א והן העו"ס (של הזקן שאיננו זכאי לגמלת סיעוד). הפרוטוקול הזה ישמר בוועדה המקומית, ויהווה בסיס להחלטת הוועדה המקומית בדבר העומס הטיפולי.
5. חברי הוועדה המקומית יחתמו על מכתב ההודעה כמפורט בסעיף ה' לעיל.

ח. שניים המבקשים אישור להעסקת עובד זר ואף אחד מהם איננו זכאי לגמלת סיעוד

מקרה שבו שני האנשים אינם זכאים לגמלת סיעוד מסיבה כלשהי, והם מעוניינים במטפל זר אחד לשניהם, יידון ברשות ההגירה, ללא כל התערבות של הוועדה המקומית. הוועדה המקומית פועלת מכוח חוק סיעוד, ולכן המנדט שניתן לה הוא לדון בזכאים לגמלת סיעוד בלבד.

כלית קוי
ראש אגף סיעוד בקהילה
שירותי בריאות כללית

גלית מבורך
מנהלת השירות לזקן
משרד הרווחה והשירותים החברתיים

ארנה זמיר
מנהלת אגף סיעוד
המוסד לביטוח לאומי

העתקים : גב' אילנה שרייבמן, המשנה למנכ"ל וראש מינהל הגמלאות, המוסד לביטוח לאומי
מנהלי סניפים, המוסד לביטוח לאומי
מנהלי תחום גמלאות, המוסד לביטוח לאומי
גב' רבקה רוזנברג-בושם, מנהלת תחום בכירה סיעוד, המוסד לביטוח לאומי
גב' דליה רוזיניק, מפקחת ארצית בקהילה, השירות לזקן, משרד הרווחה
גב' לריסה ראם, ראש תחום זקנה ומחלות כרוניות, שירותי בריאות כללית
גב' רוחמה מרום, ממונה בכירה, אחראית לנושא הוועדות המקומיות, המוסד לביטוח לאומי
מנהלי המדורים לזקן ברשויות המקומיות
עובדי אגף סיעוד במוסד לביטוח לאומי, המשרד הראשי

**הנחיות לוועדה המקומית מתפרסמות מטעם הצוות הבינמשרדי :
השירות לזקן במשרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות,
שירותי בריאות כללית והמוסד לביטוח לאומי**

תאריך _____

לכבוד _____

ת"ז: _____

ת"ז: _____

שלום רב,

הנדון: החלטת הוועדה המקומית בעניין העומס הטיפולי

הרינו להודיעכם כי הוועדה המקומית לעניין חוק ביטוח סיעוד, בחנה את העומס הטיפולי וקבעה שהוא סביר.

את האישור הזה עליכם להעביר לרשות ההגירה בבואה לדון בבקשתכם למתן היתר משותף לעובד זר, בעבור שניכם.

בכבוד רב,

מרכזת הוועדה:

שם	חתימה	תאריך
----	-------	-------

אחות הוועדה:

שם	חתימה	תאריך
----	-------	-------

פקיד תביעות:

שם	חתימה	תאריך
----	-------	-------

תאריך _____

לכבוד _____

ת"ז: _____

ת"ז: _____

שלום רב,

הנדון: החלטת הוועדה המקומית בעניין העומס הטיפולי

הרינו להודיעכם כי הוועדה המקומית לעניין חוק ביטוח סיעוד, בחנה את העומס הטיפולי וקבעה שהוא בלתי סביר.

לידיעתכם, זכותכם לערור על החלטה זו של הוועדה המקומית בפני הוועדה לעררים. את הערר ניתן להגיש בתוך 60 יום מיום קבלת מכתבנו זה אליך בסניף המוסד לביטוח לאומי שאליו אתם שייכים.

בכבוד רב,

מרכזת הוועדה:

_____	_____	_____
תאריך	חתימה	שם

אחות הוועדה:

_____	_____	_____
תאריך	חתימה	שם

פקיד תביעות:

_____	_____	_____
תאריך	חתימה	שם